לא יחפור פרק שני בבא בתרא

ומודה רב הונא בריה דרב יהושע. תע"ג דאמר [כא.]: כר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב מלהניח כאן ולמכור מודה הוא ברוכלין מוכרי בשמים המחזירין בעיירות להניח בשמים לנשים להתקשט כהן דלא מצו לעכב עליהו רוכלי העיר: **לאהדורי.** לחזר ולסבב כמכותאות העיר וכבמים על כל הרולה לקנות ואחרי כן ישוב לעירו: **ואי לורכא מרבנן הוא.** דעריך בגירסא ולא אורמיה לאהדורי אפי' לאקבועי נמי: **דלא כהלכתא.** אלא לפיס משורת הדין: **דיקולאי.** מוכרי בלים ויש אומרים מוכרי יורות: **ולעלמא ליזבנן.** יומא דשוקא הוה והרבה בתין ממקום אחר לקנות מן הבוזן לפיכך אין בני העיר מעכבין גם על המוכרים להניח אומנותם ולמכור לנקבים לשוק: **עמורא.** מוכרי לבר: **אין לן אשראי כמתא.** מכרנו באמנה ולריכים אנו לבהות בתן עד שנגבה חובות שלנו ואם אין אנו מוכרין סחורותינו במה נתפרנס: **עד דעקריתו.** שתעקרו חובותיכם מן הלוקחים מכם באשראי: **נקיט ליה שוקא.** הכרח שלא יתכור אים בעיר גרוגרות אלא הוא: **אמי ליה בקנקניה.** הרים לו בקנקנו אם יין הוא אם מומן כלומר בדקהו בהלכות אם תלמיד חכם הוא אם לאו. ויש אין בשמרימין אומו אם טוב הוא קרי אמי בלשמרינן בת מיהא במסכת ע"ז (דף פו:) וכן בכתובות (דף קה.) קרנא הוה אמי בתמכרת דחמרא: **כפיפה מלרים.** סל גלרים של ערבה: **מהו.** מי חשוב כמעוכל והוה ליה ככלי גלגלים ואין מקבל טומאה עוד: **א"ל.** רב דימי לרב אחא: **מר ניחו רבא.** אתה הוא רבא לפי שבמע על רבא שהוא גדול העיר וסבור שהוא זה: **עפח ליה בסנדליה.** הכהו על סנדלו במקל דרך אחוק כשם שמכין למי שאינו חשוב: **דלא שבייב.** שלא נמנע מלהפרע: **לאוניפא.** אונאת בוסמו: **דמלכא דאדום.** תע"פ שהוא אדומי): **על שרפו.** מחמת בזיון: **דאמר להו לרבנן אדמגרמיפו גרמי בי אביי.** שהיה רגיל לומר לתלמידים עד שאתם הולכים אצל אבי אביי לגרס עצמות כלומר ללמוד שלא לשובע: **פו אכלו כו'.** בואו ולמדו הלכות להוכות מרוחות אצל רבא: **שמעיה דרבא.** שלומו לקנות בשר: **ריש כלה.** דוכס ברבים בשבתות: **דלא הוו בסיומא.** יש אומרים שלא היו בעלה כשנעשה רב נחמן ריש כלה ויש אומרים דלא הוו בסיומא דפירקא דרבא דדרים בשבת הרגל הלכות האמורות בפרק אחרון של בכורות: **שמעפפא דמעשר בהמה.** בפרק אחרון דבכורות ורבא אמריהו בקופא דפירקא: **אמו רבנן.** תלמידי הישיבה הבאים לשמוע: **נטרנא ערסיה דרב אדא.** אני מלפה כאן שיביאו את מטת רב אדא שמת: **מתני' לא יסמוך לכותל חבירו כותל אחר אלא אם כן כו'.** מפרש בגמ': **והחלונות.** מי שהיו לו חלונות פתוחים לאחר חבירו והוחזק בדבר זה שלא בנים ובא בעל האחר לבנות שם כותל צריך לשער ד' אמות: **בין מלמעלן.** אם בא להגביה יגביה כותלו ד' אמות מן החלונות: **בין מלמטן.** אם בא לבנותו נמוך צריך להשפילו מן החלונות ד' אמות וטעמא מפרש בגמ' (ע"כ): **בין מכנגדן.** צריך להרחיקו מהן ד' אמות: **גמ'** הבא

קנאת סופרים תרבה חכמה. ולא גרסי' כמו שים בספרים דאמר מר עזרא מיקן להם לישראל שיהו מושיבין סופר בלד סופר דהא לא מצא ליה במרובה (נ"ל דף פג.) בני עשר תקנות שתיקן: **מעלמא** אתו **ולעלמא** ליזבנן. מכאן משמע דביומא דשוקא היה מותר להלוות לבני אדם הבאים ממקומות אם לשוק לבכרים לאתו מעלמא אבל לבני המקום לא ודוקא בשוקא אבל לאהדורי לא: **אמר** ליה **רבא** לרב **אדא בר אבא.**

כן גרים רבינו חננאל ולא גרסי' בר אהבה לאותו היה בימי רבי כדאמרינן בקדושין (דף עב: ושם) היום יבא רב אדא בר אהבה במיקום של אבראהם אבינו: **פיל שבלע בפיפה מצרית.** בפ' ר' ישמעאל (מנחות דף פט. ושם ד"ה פיל) אומא לבך בעיא דהכא ומסיק התם למאי אי למבטל טומאתו תניא כל הכלים יורדין לידי טומאה במשבה ואין עולין מטומאה אלא בשיני מעשה וקאמר לא בריכא דבלע הוזין ועבדינהו כפיפה אי הוי עיכול והוי ככלי גלגלים או לא והכא בלע הוזין בעא מיניה דאי כפיפה שלימה אמאי לא הוה בידיה מתני' היא וקשיא לר"ת א"ב אמאי לא נקיטו ליה שוקא הא בעיא זו לא איפשיטא התם וי"ל דמ"מ הוה ליה לאיתויי הכך לאות דמייתי התם ומאי להו: **אנא** ענישתיה. כל אחד מהן היה מתאונן שעל ידו מת רב אדא משום דאמרינן בשבת בפ' שואל (דף קמט:) כל מי שאבירו נענש על ידו אין מבקשין אותו במחילתו של הקב"ה שנאמר (משלי יז) גם עונש לצדיק לא טוב אלא רע ומביא (תהלים ה) לא יגורך רע. ר"י: **וקמא** היכי אמיך. ס"ל דבנגאל אחירי שכן משמע הלשון דקתני מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ומשני רב יהודה הכי קאמר הכא לסמוך כו' ומתני' הכי פירוש מי שהיה גבול כותלו סמוך לכותל חבירו ורבא פריך דכותל קתני ולא גבול ול"ת לרבא דאמר בריש פירקין דאסור לסמוך קמא היכי סמך ואפילו לפי' ר"ת דלמסקנא שרי רבא לבולהו לסמוך לבד מבור מ"מ אמאי לא פריך מהכא דהוי ריש"ל ולא אסר ממשנה וירק דהוי סיפא וי"ל דלא אסר רבא לסמוך אלא מילתא דמגופיה אתי היזק אבל הכא הכותל אינו מזיק בלוס אלא שגורס לענבי לענבי הדווש: אלא

[6]קנאת סופרים תרבה חכמה אמר רב נחמן בר יצחק ומודה רב הונא בריה דרב יהושע [1]ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מצי מעכב [2]דאמר מר [3]עזרא תקן להן לישראל שיהו רוכלין מחזירין בעיירות כדי שיהו תכשיטין מצויין לבנות ישראל [4]והני מילי לאהדורי אבל לאקבועי לא [5]ואי צורבא מרבנן הוא אפילו לאקבועי נמי כי הא דרבא שרא להו לר' יאשיה ולרב עובדיה לאקבועי דלא כהלכתא מאי טעמא כיון דרבנן נינהו אתו לטרדו מגירסייהו הנהו דיקולאי דאייתו דיקלאי לבבל אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו אתו לקמיה דרבינא אמר להו [7]המעלמא אתו ולעלמא ליזבנו [8]והני מילי ביומא דשוקא אבל בלא יומא דשוקא לא וביומא דשוקא נמי לא אמרינן [9]אלא לזבוני בשוקא אבל לאהדורי (6) לא הנהו עמוראי דאייתו עמרא לפום נהרא אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו דינא הוא דמעכבי עלייכו אמרו ליה אית לן אשראי (3) אמר להו [10]זילו זבנו שיעור חיותייכו עד דעקריתו אשראי דידכו ואזליתו רב דימי מנהרדעא אייתי גרוגרות בספינה א"ל ריש גלותא לרבא פוק חזי אי צורבא מרבנן הוא נקיט ליה שוקא א"ל רבא לרב אדא בר אבא פוק תהי ליה בקנקניה נפק [אזל] בעא מיניה [11]פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו לא הוה בידיה א"ל מר ניהו רבא [12]טפח ליה בסנדליה א"ל בין דידי לרבא איכא טובא מיהו על כרחך אנא רבך ורבא רבה דרבך לא נקטו ליה שוקא פסיד גרוגרות דידיה אתא לקמיה דרב יוסף א"ל חזי מר מאי עבדו לי א"ל מאן דלא שהייה לאוניתא דמלכא דאדום לא נשהייה לאוניתיך דכתיב [13]כה אמר ה' על שלשה פשעי מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך אדום (6)לסיד נח נפשיה דרב אדא בר אבא רב יוסף אמר אנא ענישתיה דאנא לטייתיה רב דימי מנהרדעא אמר אנא ענישתיה דאפסיד גרוגרות דידי אביי אמר אנא ענישתיה דאמר להו לרבנן [14]אדמגרמיתו גרמי בי אביי תו אכלו בישרא [שמינא] בי רבא ורבא אמר אנא ענישתיה [דכי הוה אזיל לבי טבחא למשקל אומצא] אמר להו לטבחי אנא שקילנא בישרא מיקמי שמעיה דרבא דאנא עדיפנא מיניה רב נחמן בר יצחק אמר אנא ענישתיה דרב נחמן בר יצחק ריש כלה הוה כל יומא מיקמי דניעול לכלה מרהיט בהדיה רב אדא בר אבא לשמעתיה והדר עייל לכלה ההוא יומא נקטוה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרב אדא בר אבא משום דלא הוו בסיומא אמרו ליה אימא לן הני שמעתתא דמעשר בהמה היכי אמרינהו רבא אמר להו הכי אמר רבא והכי אמר רבא אדהכי נגה ליה [לרב נחמן בר יצחק] [15](ולא אתי רב אדא בר אבא) אמרו ליה רבנן לרב נחמן בר יצחק קום דנגה לן למה יתיב מר אמר להו יתיבנא וקא (4) מנטרא לערסיה דרב אדא בר אבא אדהכי נפק קלא דנח נפשיה דרב אדא בר אבא ומסתברא דרב נחמן בר יצחק ענשיה: **מתני'** [16]מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות [17]החלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין כנגדן ארבע אמות: **גמ'** וקמא היכי סמיך אמר רב יהודה הכי קאמר הבא

מסורת הש"ס

1) [נעיל כא.]. 2) כ"ק פכ:. 3) מנחות קמ:. 4) [מרק כה. כ"ק לב:]. 5) [נ"ל לשידר]. 6) [נ"ל אדמגרסיתו. ערוך ערך גרם ח']. 7) [רש"ל מ"ז וגרס רבנ"י אתו רבנן א"ל לרב נב"י]. 8) [נעיל כ:]. 9) [נעיל כ:]. 10) [מ"ש ד"ה היום וכרש"י שם ופ"ש תוס' תענית כ: ד"ה ת"ל]. 11) [נעיל כא.]. 12) [נעיל כא.]. 13) [מרק כה. כ"ק לב:]. 14) [נ"ל לשידר]. 15) [נ"ל אדמגרסיתו. ערוך ערך גרם ח']. 16) [רש"ל מ"ז וגרס רבנ"י אתו רבנן א"ל לרב נב"י]. 17) [נעיל כ:]. 18) [נעיל כ:]. 19) [מ"ש ד"ה היום וכרש"י שם ופ"ש תוס' תענית כ: ד"ה ת"ל].

תורה אור השלם

1) כה אמר יי על שלשה פשעי מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך אדום לשיחו:
עמוס ב א

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וקבא בו' אבאי לא מרך מהכא. קשה לי על קושייתם הא מהכא לא היה לריה לסתיר ולחזור מכל שיטי דלעיל ולהוסיף דגם לרבנן דר"י מותר לסמוך לרבא דהא כתו דמסתגנן על מילן קדם לבוד דמיירי בלוקח ר"ג ר"ל הכא דמיירי בלוקח המקום שאבל כותל מכירו. גם תמוה לי כמה דנקטו קושייתם רק לפ"ד דלעיל הא מבואר בגמרא דחדרל דלמסקנא מה דקתני ר"י מתיר נחדרל היינו דאמר לדברייהו דרבנן התיבת מפרה דרק אבל חדרל יהיה מותר לסמוך אף דבגל דבורים סמך בסיתר מ"מ אין בקלת עשה שלא בהיון ומיהו להחדרל מותר לה להסמיך אלא דרבנן לא היה להם לאלוק על סברת זו יתמי דש"ל דבבורים לא מתקי לחדרל פ"ר"ם הטב. ת"ל הא בדווחא דבמיסם מוקים זה לה מה בכן שהרשאן הבמיד כותלו מחלה מ"מ יהא הבני מותר לסמוך כותלו דאמר לו כמו שכותלו מדיק אותך כן כותלך מדיק אותי ובוותר דוה לא יתיכן גם בחיבים דדווחא לא הי מדיק ממש דמ"מ יאמר הבני מה שאני מדיקו בדווחא כמו כן אתה מדיקו בדווחא. ויהיה בהכרח לאוקמי הכא בלוקח דהרחשון לא עשה אלילו קלת שלא הסוגן מה הבני לריך ליתן כל הרחקה כמ"ש תוס' בסוגיא דחדרל דתע"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל לאהדורי במתא לא: (ב) שם אית לן אשראי במתא אמר: (ג) שם וקא נטרנא לערסיה:

מוסף רש"י

בפיפה. קופה, מצרית. מנחות דקל. מנחות שם:. טפח ליה בסנדליה. הכהו על סנדלו, ל"א נעבו בסנדלו (ב"ק לב. וכעיין מו"ק כח.). החלונות. אחד מבני בשופפין הבותה כותל בתלר כנגד חלונותיו של חבירו, בין מלמעלן. אם הבותל נבוה יותר מן הבלונות לריך להבניה לסעלה מהן ד' אמות, מי שלא יעמוד על עוני כותלו דריחה. בין מלמטן. אם הבותל נמוך מן החלונות לריך להשפילו מהן ד"א כדי שלא יעמוד על עוני כותלו דריחה. בין מבנגדן. לריך להרחיק את הבותל מן החלונות ד"א כדי שלא יתפיל (לעיל ב:).

עין משפט נר מצוה

מה א ב ג ד מי' ס"ו מהל' שכירות הל' ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קט סעיף ז:
שם ה ו ז ח מי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ז:
ג ט מי' ס"ע ס"ו שם הל' ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף יב:
נא י מי' שם ס"ז הל' ח ג ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנד (סעיף ג וסעיף כב) (סעיף כח):

רבינו גרשום

ברוכלין. שכוכרין תכשיטי נשים שרק וכחל אע"ג דלא שייכי בחד כרגא דלא מצי מעכב עליה האי רוכל דמתא: והני מילי דלא מצי מעכב לאהדורי לחזר ולילך משוק לשוק וממכבר למכבר ולמכור ולשוב לעירו אבל לקבוע חנותו בהני רוכלין למזגן הבשמים לא: דלא כהלכתא. כלומר שלא ילמדו ממנו אחרים הלכה דלפנים משורת הדין עבד להו משום דרבנן נינהו דלא ליכשלו מגירסייהו לילך ולחזר בכל העיר ומשוק לשוק: הנהו דקולאי. שמוכרין פלים. אתו דקולאי דמתא ומעכבי להו אמר להו לא מצינו מעכבי עלייהו דמעלמא אתי ולהנהו דאתי מעלמא לשוק לזבני אבל לאהדורי בבתים לזבונינהו לא דוחאי מצי למיעכב עלייהו: אית לן אשראי במתא. חוב שחייבין לנו ממון וצריכין לנו לעובדי הבא עד דפרעי לן והב לן רשותא דניזבון עד כפי חיותן עד דפרעי לן: נקיט ליה שוקא. שלא יכוור אדם עד שימכור כל גרוגרות שלו: תהי ליה. הוי מרית מה יש בו: מצרית. מצורי דקל מהו מי אמרי' הואיל דהוות בפעיו דקיאה (דרך) בית הרעי כמאכל שנתעכל דמי ונתבטלי' ואין מקבלת טומאה או דלמא הואיל ואכתי קיימת היא דבר חשוב הוי ואינה מבוטלת ומקבלת טומא': אמר ליה. רב דימי לרב אדא מאן ניהו מר רבא את הוא רבא: טפח ליה. רב אדא לרב דימי בסנדליה כלומר שלא היה חשוב בעיניו: ורבא רבייה דרבך. שהוא רבי ואנא רבך: מאן דלא שבקיה. לאוניתא (דעמון) דמואב למלכא דאדום: אדמגרמיתו גרמי בי אביי. שהיה רגיל לומר לתלמידי אביי כל זמן שאתם מגררין עצמות שאין בהן לחלות בי אביי יכולין אתם ללמוד תורה כשורה וכהלכתא בי רבא לפי שאביי לא למד כל כך ולפיכך אמר אביי אנא ענישתיה שהיה מבזיני: ריש כלה הוה. שהיה רגיל לדרוש בשבת שלפני החג ורב נחמן היה דורש אותן שבתות והיו מתקבצין שם מהרבה מקומי' תלמידין לשמע: עכביהו. רב פפא ורב הונא לרב אדא בר אהבה משום דלא הוי בסיומא בסס: בכורי' קמיה דרבא: קום והכנס לדרש דנגה לן שבבר עבר מן היום הרבה: קא נטרנא לערסיה. כלומר שמת לפי שהיה מצערו כל כך שלא בא אליו לעיין עמו הדרשה: **פיסקא** מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ונפל לא יסמוך כותל אחר. שלא יבנה שם כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו מכותל חבירו ד' אמות משום דוושא כדמפרש בגמ'. החלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד' אמות

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com